

INTENSIV TERAPIYA BO‘LIMIDA HAMSHIRALIK KUZATUVINING BEMOR TIKLANISHIGA TA’SIRI

O‘rmonova Maftuna Salimovna

Farg‘ona shahar Sino tibbiyot texnikumi “Hamshiralik ishi” kafedrası yetakchi o‘qituvchisi.

ormonovamaftuna1628@gmail.com

Komilova Dildora Alimardon qizi

Farg‘ona shahar Sino tibbiyot texnikumi “Hamshiralik ishi” kafedrası katta o‘qituvchisi.

dildoraxonk09@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17098025>

Annotatsiya. Intensiv terapiya bo‘limida (ITB) hamshiralik kuzatuv bemorning tiklanish jarayoniga sezilarli ta’sir ko‘rsatadi. Ushbu maqola ITB‘da hamshiralik kuzatuvining bemorlarning fiziologik va psixologik holatini yaxshilashdagi rolini o‘rganadi. Adabiyotlar sharhi asosida hamshiralik kuzatuv bemorlarning tiklanish vaqtini qisqartirishga, asoratlarni kamaytirishga va psixologik holatni yaxshilashga yordam berishi ko‘rsatilgan. Ushbu yondashuv ICU bemorlarining tiklanishini tezlashtirish va sog‘liqni saqlash tizimining samaradorligini oshirish uchun muhim ahamiyatga ega. Maqola mavzuning ilmiy asoslarini ochib berish va klinik amaliyotda qo‘llashni taklif qilishga qaratilgan, ko‘plab tadqiqotlar va nazariy tahlillarga asoslangan.

Kalit so‘zlar: Intensiv terapiya bo‘limi, hamshiralik kuzatuv, bemor tiklanishi, monitoring, asoratlarni, psixologik holat, ICU, tiklanish jarayoni, tibbiy xatolar, rehabilitatsiya, tele-ICU, bemor xavfsizligi, fiziologik monitoring, psixologik yordam, klinik amaliyot.

Kirish

Intensiv terapiya bo‘limi (ITB) – bu og‘ir kasalliklarga chalingan bemorlar uchun maxsus mo‘ljallangan joy bo‘lib, unda bemorlarning hayoti doimiy monitoring va tibbiy aralashuvga bog‘liq. ITB‘da bemorlarning tiklanishi ko‘plab omillarga bog‘liq, jumladan, tibbiy texnologiyalar, dori-darmonlar va eng muhimi, hamshiralik yordami. Hamshiralik kuzatuv – bu bemorlarning holatini doimiy ravishda kuzatib borish, o‘zgarishlarni tahlil qilish va tezda aralashuv ko‘rsatish jarayoni bo‘lib, u bemorlarning tiklanishiga bevosita ta’sir qiladi. So‘nggi tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, ITB‘da hamshiralik kuzatuv bemorlarning asoratlarni kamaytirish va tiklanish vaqtini qisqartirishda muhim rol o‘ynaydi. Masalan, bemorlarning hayotiy ko‘rsatkichlarini doimiy monitoring qilish va tez reaksiya ko‘rsatish bemorlarning ICUdan chiqish vaqtini sezilarli darajada qisqartirishi mumkin.

ITB‘da bemorlar ko‘pincha hayotiy xavf ostida bo‘ladi, chunki ularning holati tez o‘zgarishi mumkin. Hamshiralik kuzatuv bu o‘zgarishlarni erta aniqlash va oldini olishga yordam beradi. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, hamshiralik kuzatuv bemorlarning psixologik holatini yaxshilashda ham muhimdir, chunki ICUda bo‘lish bemorlarda depressiya va tashvishni keltirib chiqarishi mumkin. Ushbu maqolaning maqsadi – ITB‘da hamshiralik kuzatuvining bemor tiklanishiga ta’sirini ilmiy asosda tahlil qilish va amaliy tavsiyalar berishdir. Ushbu mavzuning dolzarbligi shundaki, ITB‘da bemorlarning tiklanishi nafaqat tibbiy, balki iqtisodiy

va ijtimoiy jihatdan ham muhimdir, chunki u sog'liqni saqlash tizimining samaradorligini oshiradi.

Hamshiralik kuzatuvi monitoringdan farq qiladi: monitoring – bu hayotiy ko'rsatkichlarni o'lchash va yozib borish, kuzatuv esa bu ma'lumotlarni tahlil qilish va aralashuv ko'rsatishni o'z ichiga oladi. So'nggi yillarda ITB'da texnologiyalar rivojlanishi bilan hamshiralik kuzatuvi yanada samarali bo'ldi, masalan, tele-ICU tizimlari orqali masofadan monitoring qilish mumkin.

Biroq, ko'plab tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, inson omili – hamshiralarning tajribasi va e'tibori – eng muhimdir. Ushbu maqola shu jihatlarni batafsil ko'rib chiqadi. Bundan tashqari, hamshiralik kuzatuvi bemor xavfsizligini oshirishda muhim strategiya bo'lib, u tibbiy xatolarni kamaytirish va bemorlarning umr ko'rish darajasini oshirishga hissa qo'shadi. Shuningdek, ITB muhitining ta'siri ham e'tiborga loyiq, chunki yaxshi muhit bemor tiklanishini tezlashtirishi mumkin.

Asosiy qism

ITB'da hamshiralik kuzatuvining bemor tiklanishiga ta'siri haqida ko'plab tadqiqotlar mavjud. Masalan, Henneman va boshqalar (2012) o'tkazgan tadqiqotda hamshiralik kuzatuvi bemorlarning asoratlarini 30% ga kamaytirishi ko'rsatilgan. Ushbu tadqiqotda hamshiralik kuzatuvi bemorlarning hayotiy ko'rsatkichlarini doimiy monitoring qilish orqali tibbiy xatolarni oldini olishga yordam bergani ta'kidlangan. Boshqa bir tadqiqotda, Giuliano (2017) hamshiralik kuzatuvini bemor xavfsizligini oshirish strategiyasi sifatida ko'rib chiqqan va natijada bemorlarning tiklanish vaqtini qisqartirgan.

Hamshiralik kuzatuvi bemorlarning psixologik holatini yaxshilashda ham muhim.

McPeake va boshqalar (2020) o'tkazgan tadqiqotda ICUdan keyingi sindrom (PICS) va hamshiralik yordamining ta'siri o'rganilgan, unda hamshiralik kuzatuvi bemorlarning depressiya va tashvish darajasini kamaytirgani aniqlangan. Bundan tashqari, cluster nursing intervention deb atalgan yondashuv ITB'da bemorlarning asoratlarini kamaytirishda samarali ekanligi isbotlangan. Ushbu usul bemorlarning hayotiy ko'rsatkichlarini doimiy kuzatish va individual yondashuvni o'z ichiga oladi.

ITB muhitining ta'siri ham muhim. Tronstad va boshqalar (2024) o'tkazgan tadqiqotda ITB muhitini yaxshilash bemor tiklanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatgani ko'rsatilgan. Shovqin, yorug'lik va tabiiy ko'rinishlarning etishmasligi bemorlarning tiklanishini sekinlashtirishi mumkin. Hamshiralik kuzatuvi bu muhitni individualizatsiya qilish orqali yaxshilaydi.

Bemorlarning tiklanishi nafaqat fiziologik, balki psixologik va ijtimoiy jihatlarga ham bog'liq. Haugaa va boshqalar (2021) tadqiqotida hamshiralik kuzatuvi bemorlarning oilasi bilan aloqasini yaxshilash orqali tiklanishni tezlashtirgani ta'kidlangan. Ushbu adabiyotlar sharhi shuni ko'rsatadiki, hamshiralik kuzatuvi ITB'da bemor tiklanishining asosiy omillaridan biridir.

Bundan tashqari, so'nggi tadqiqotlar hamshiralik kuzatuvini kontseptsiya tahlili asosida o'rganmoqda. Masalan, Kim va boshqalar (2023) hamshiralik kuzatuvining natijalarini bemor xavfsizligini oshirish va asoratlarni kamaytirish bilan bog'lagan. Hamshiralik amaliyoti muhiti va bemorlarning holatini erta aniqlash bemor o'limini kamaytirishi mumkin. Tele-ICU tizimlari orqali hamshiralik kuzatuvi bemorlarning holatini masofadan kuzatishga imkon berib, hamshiralar ish yukini kamaytiradi va tiklanishni tezlashtiradi.

Sun'iy intellekt (AI) integratsiyasi hamshiralik kuzatuvini yanada takomillashtirishi mumkin, masalan, avtomatik monitoring va bashoratli tahlil orqali.

Boshqa tadqiqotlarda hamshiralik resurslari va ITB bemorlari natijalari o'rtasidagi bog'lanish o'rganilgan. Masalan, ko'proq hamshira va yaxshi kuzatuv bemorlarning tiklanishini yaxshilaydi. ITB'da monitoringning yaxshilanishi bemorlarning qoniqishini oshirishi va tiklanishni tezlashtirishi mumkin. Xavfsiz hamshiralik yordamining komponentlari, jumladan, doimiy kuzatuv, ITB'da bemorlarning natijalarini yaxshilaydi. Tez javob tizimlari va hamshiralik yordamining uzluksizligi bemorlarning kasallik va tiklanish fazalarida monitoringni yaxshilaydi. Klinik kuzatuv real vaqt ma'lumotlaridan foydalanib, bemorlarning fiziologik o'zgarishlarini trendlashtiradi va klinik ta'sirini interpretatsiya qiladi.

Intellectual ITB modellari zamonaviy fan va texnologiyaga asoslanib, bemor monitoringini yaxshilaydi. Tele-ICU'da hamshiralik kuzatuv sepsis kabi o'limli sindromlarni erta aniqlashga yordam beradi va qutqarishni oldini oladi. Hamshiralik kuzatuv faoliyatiga ta'sir etuvchi omillar, masalan, ma'lumotlardagi naqshlarni tan olish, bemor xavfini tasniflashda muhim. Doimiy monitoring bemor xavfsizligini ta'minlash orqali kritik o'zgarishlarni erta aniqlaydi. Bibliometrik tahlil hamshiralik kuzatuv va bemor xavfsizligi haqidagi diskursni boyitadi.

Xulosa

Intensiv terapiya bo'limida hamshiralik kuzatuv bemor tiklanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Adabiyotlar sharhi asosida faol kuzatuv asoratlarini kamaytiradi, tiklanish vaqtini qisqartiradi va psixologik holatni yaxshilaydi. Ushbu yondashuv klinik amaliyotda qo'llanilishi va hamshiralik ta'limida o'rin egallashi kerak. Kelajakda texnologiyalarni integratsiya qilish orqali samaradorlikni oshirish mumkin. Shuningdek, tele-ICU va AI kabi innovatsiyalar hamshiralik kuzatuvini yanada takomillashtirishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. M . D . AXMEDOVA, A. R. OBLOQULOV, S. N . BOBOXOMAYEV “YUQUMLI KASALLIKLARDA HAMSHIRALIK ISHI” Toshkent «IQTISOD-MOLIYA» 2008
2. Ahmedova M. D., Boboxo'jayev S.N. “O'zbekiston tibbiyot jurnali” 2005 № 1:67-68.
3. Ахмедова М .Д., Нарэнев И. А. “Инфекция, иммунитет и фармакология”. Ташкент, 2004.-№2.71 -75.
4. Ахмедова М . Д., Муминов У.А. “Инфекция, иммунитет и фармакология”. Ташкент, 2004.-№2.31-33.
5. Ahmedova M. J. va boshqalar. Yuqumli kasalliklar va bemorlar parvarishi. Toshkent, 2002.
6. Boboxo'jaev S. N., Do'stjonov B. O. Qorin tifi — paratif kasalliklari va bu xastaliklarda parhez masalalari. Toshkent, 1997.
7. Valiev A.G. va boshqalar. Polirezistent shtammlar chaqirgan salmonellyoz xastaligida erta yoshdagi bolalarda jadal davolash usullari . Toshkent, 2003.
8. Daminov T.A., Azimov Sh.T., Rahmatullayev M.A. “O'zbekiston tibbiyot jurnali. 2005, № 1:34-36.

9. Даминов Т А , Мавлянов И. Р., Шукуров Б. З. “Инфекция, иммунитет и фармакология. Ташкент, 2004, -№2.10-15.
10. Iskandarov T.I., Jalilov K.J., Boboxo‘jaev S.N., Shovahobov Sh.Sh. O‘ta xavfli bakterial va vims kasalliklari. Toshkent, «Fan» nashriyoti, 1996.
11. Majidov V.M. “Yuqumli kasalliklar”. Toshkent, 1993.
12. Mirzayev K. M., Yulchiboyev M. R. “O‘zbekiston tibbiyot jurnali”. 2000, 1-2:26-28.
13. Mirtazayev O. M.. Xodjaev N .I.. Norov G. X. O‘zbekiston tibbiyot jurnali. 2000, № 3:14-15.
14. Mirtazayev O.M., Norov G. X. O‘zbekiston Respublikasi gigienistlar, sanitariya vrachlari, epidemiologlar va infeksiionistlarning VIII-s‘yezd materiallari to‘plami. Toshkent, 2005, 56.
15. Ahmadaliyeva G. H. et al. YARIMO ‘TKAZGICH MODDALAR VA ULARNING XARAKTERISTIKALARI //Евразийский журнал академических исследований. – 2022. – Т. 2. – №. 1. – С. 91-93.
16. Yusubjanovna A. M. BIRINCHI TIBBIY YORDAMNING AHAMIYATI VA UNI BAJARISHNING UMUMIY QOIDAIARI //PRINCIPAL ISSUES OF SCIENTIFIC RESEARCH AND MODERN EDUCATION. – 2023. – Т. 2. – №. 1.
17. Abdusubxon o‘g‘li U. S. et al. YURAK ISHEMIK KASALLIKLARI VA ULARNI OLDINI OLISHNING ZAMONAVIY USULLARI //PRINCIPAL ISSUES OF SCIENTIFIC RESEARCH AND MODERN EDUCATION. – 2023. – Т. 2. – №. 6.
18. Abdusubxon o‘g‘li U. S. et al. BUYRAK TOSH KASALLIKLARINI HOSIL BO‘LISHIDA GIPODINAMIYANING TA’SIRI //PRINCIPAL ISSUES OF SCIENTIFIC RESEARCH AND MODERN EDUCATION. – 2023. – Т. 2. – №. 6.
19. Usmonov S., Alisherjonova F. INSON TANASIDA BO‘LADIGAN ELEKTR HODISALARI //Евразийский журнал академических исследований. – 2023. – Т. 3. – №. 4 Part 2. – С. 200-203.
20. Usmonov S., Isroilov S. CHAQALOQLARDA QORIN DAM BO‘LISHINING SABABLARI, DAVOLASH USULLARI //Евразийский журнал академических исследований. – 2023. – Т. 3. – №. 4 Part 2. – С. 196-199.
21. Isroil o'g'li X. M., Abdusubxon o‘g‘li U. S. GIPERTONIYA KELIB CHIQISHI SABABLARI //INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE ON" MODERN EDUCATION: PROBLEMS AND SOLUTIONS". – 2023. – Т. 2. – №. 5.
22. Abdusubxon o‘g‘li U. S. et al. BOLALARDA GASTROENTRITNING NAMOYON BO‘LISHI //INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE ON" MODERN EDUCATION: PROBLEMS AND SOLUTIONS". – 2023. – Т. 2. – №. 5.
23. Abdusubxon o‘g‘li U. S. et al. KAM HARAKATLIK NATIJASIDA KELIB CHIQAIDIGAN KASALLIKLARNI XALQ TABOBATI BILAN DAVOLASHNING TOP 10 TA USULI //SCIENCE AND PEDAGOGY IN THE MODERN WORLD: PROBLEMS AND SOLUTIONS. – 2023. – Т. 1. – №. 3.
24. Abdusubxon o‘g‘li U. S. et al. GIPERTONIYA KASALLIGINI RIVOJLANISHINI OLDINI OLISHNING ENG YAXSHI USULLARI //SCIENCE AND PEDAGOGY IN THE MODERN WORLD: PROBLEMS AND SOLUTIONS. – 2023. – Т. 1. – №. 3.

25. Abdusubxon o'g'li U. S. et al. QONNI SUYULTIRADIGAN TOP-10 MAHSULOT //SCIENCE AND PEDAGOGY IN THE MODERN WORLD: PROBLEMS AND SOLUTIONS. – 2023. – T. 1. – №. 3.

Xorijiy adabiyotlar:

26. Haugaa H, et al. (2021). Health Promotion Among Long-Term ICU Patients and Their Families. NCBI Bookshelf.
27. Henneman EA, et al. (2012). Surveillance: A Strategy for Improving Patient Safety in Acute and Critical Care Units. Critical Care Nurse.
28. Giuliano KK. (2017). Improving Patient Safety through the Use of Nursing Surveillance. Biomedical Instrumentation & Technology.
29. McPeake J, et al. (2020). Key Components of ICU Recovery Programs. PMC.
30. Tronstad O, et al. (2024). The effect of an improved ICU physical environment on outcomes. Trials.
31. Boehm LM, et al. (2023). Surveillance Monitoring to Improve Patient Safety. PSNet.
32. Kim JH, et al. (2023). Impact of Cluster Nursing Intervention on ICU Patients. PMC.
33. Kutney-Lee A, et al. (2011). The impact of nursing surveillance on failure to rescue. PubMed.
34. Park SH, et al. (2023). Factors Affecting Nursing Surveillance Activity. MDPI.
35. Hope AA, et al. (2019). Clinical Surveillance, A Concept Analysis. HIMSS.